

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
DEPARTMENT OF HEALTH SERVICE SUPPORT

กองสุขศึกษา กลุ่มสื่อสารสุขภาพ
คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการสื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ
รหัสกระบวนการงาน SP- HSS-Hed-M-04

ผู้รับผิดชอบ   *ทิพย์ น. น. น.*

(นางสาวทิชาพร กลมกล่อม)

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มสื่อสารสุขภาพ

ทบทวนโดย   *ทิพย์ น. น. น.*

(นายชาญยุทธ พรหมประพัฒน์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสุขศึกษา

อนุมัติโดย   *ทินกร จันทร์*

(.....(นายทินกร จันทร์).....)

ตำแหน่ง รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ฉบับที่ ๐๑

แก้ไขครั้งที่ ๐๐

วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

สถานะเอกสาร ควบคุม

เอกสารฉบับนี้เป็นสมบัติของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ห้ามนำไปใช้ภายนอก หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

คู่มือการปฏิบัติงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	เรื่อง กระบวนการงาน “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”	
	เอกสารเลขที่ SP - HSS-Hed-M-04	แก้ไขครั้งที่...๑.. ฉบับที่ ๐๑
	วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	หน้า ๒ ของ ๖

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
๑. วัตถุประสงค์	๒
๒. ฝั่งกระบวนการทำงาน	๓
๓. ขอบเขต	๔
๔. ความรับผิดชอบ	๔
๕. คำจำกัดความ	๕
๖. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๕
๗. กฎหมาย มาตรฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	๕
๘. การจัดเก็บและเข้าถึงเอกสาร	๖
๙. ระบบการติดตามและประเมินผล	๖

บันทึกการประกาศใช้

แก้ไขครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายละเอียดการแก้ไข

๑. วัตถุประสงค์

คู่มือกระบวนการงานการสื่อสารเพื่อเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการงานการสื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ อันมีที่มาจากกรอบบทเรียนการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพที่กองสุขศึกษาได้จัดทำขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การสื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข้อมูลเตือนแก่สาธารณชนในประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่ปัญหาสุขภาพตามสถานการณ์โรคหรือโรคจากพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบการวางแผนที่พัฒนาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้การสื่อสารเพื่อมุ่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพภายใต้กระบวนการสาธารณสุข ดังนั้น กระบวนการนี้จึงเป็นพื้นฐานของการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อเตือนภัยพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ ให้ความรู้ เพื่อสร้างการรับรู้ เข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยระบุพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยร่วมทางสังคมอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องของประชาชนในการป้องกันโรคและการมีสุขภาพดี

เอกสารฉบับนี้เป็นสมบัติของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ห้ามนำไปใช้ภายนอก หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

คู่มือการปฏิบัติงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	เรื่อง กระบวนการงาน “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”	
	เอกสารเลขที่ SP - HSS-Hed-M-04	แก้ไขครั้งที่...๑.. ฉบับที่ ๐๑
	วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	หน้า ๓ ของ ๖

๒. ผังกระบวนการงาน

กระบวนการงาน “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”

ลำดับ	กระบวนการงาน	มาตรฐานเวลา(วัน.)	ข้อกำหนดของกระบวนการ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การสื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ			เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๒	เตรียมการด้านข้อมูล การปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วนและเหมาะสมกับผู้รับสาร วิเคราะห์สื่อที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชน	๗		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๓	เตรียมแผนการสื่อสาร ข้อมูลที่ต้องการสื่อสาร ความเหมาะสมของเวลาและสถานการณ์	๗		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๔	สร้างเนื้อหาหลักของสารที่มุ่งประเด็น บอกระดับความเสี่ยงพฤติกรรม เข้าใจง่ายนิยามชัดเจน แนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง	๑๔		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๕	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการเตือนภัย สร้างภูมิคุ้มกัน	๒		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๖	การติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงาน	๗		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๗	เสนอผู้บริหาร	๗		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๘	จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการดำเนินงานภาพรวมของประเทศ	๗		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
๙	สื่อสารข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง	๒		เจ้าหน้าที่ ๔ คน

รายงานผล

เอกสารฉบับนี้เป็นสมบัติของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ห้ามนำไปใช้ภายนอก หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

คู่มือการปฏิบัติงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	เรื่อง กระบวนการงาน “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”	
	เอกสารเลขที่ SP - HSS-Hed-M-04	แก้ไขครั้งที่..๑.. ฉบับที่ ๐๑
	วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	หน้า ๔ ของ ๖

๑๐		๒		เจ้าหน้าที่ ๔ คน
----	--	---	--	---------------------

เอกสารฉบับนี้เป็นสมบัติของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ห้ามนำไปใช้ภายนอก หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

คู่มือการปฏิบัติงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	เรื่อง กระบวนการ “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”	
	เอกสารเลขที่ SP - HSS-Hed-M-04	แก้ไขครั้งที่..๑.. ฉบับที่ ๐๑
	วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	หน้า ๕ ของ ๖

๓. ขอบเขต

กระบวนการสื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพเป็นเครื่องมือในการดำเนินการตอบสนองกับสถานการณ์ด้านความเสี่ยงของพฤติกรรมสุขภาพ โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ภายใต้กรอบแนวคิด วิธีการ และนำสู่การปฏิบัติอย่างมีแบบแผน อันเป็นการประยุกต์จากแนวคิดการสื่อสารการตลาดที่ใช้การผสมผสานระหว่างการให้ข้อมูลข่าวสารและการให้ความรู้

ทั้งนี้ขอบเขตที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อการเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ จึงมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสื่อสารเตือนภัย โดยสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องในการปฏิบัติตน โดยมีขอบเขตดังนี้

๓.๑ ข้อมูลแสดงสถานการณ์พฤติกรรมสุขภาพ

๓.๑.๑ สถานการณ์พฤติกรรมสุขภาพภาพรวมปัจจุบันในระดับรายเขตสำนักงานสนับสนุนบริการสุขภาพและระดับประเทศ

๓.๑.๒ สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงที่สำคัญ กล่าวคือเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่หากปล่อยละเลยจะเป็นสาเหตุต่อการเกิดโรค ถ้าหากปราศจากการเตือนภัยให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลและมีความรู้ในการป้องกัน

๓.๑.๓ แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค

๓.๒ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นมาตรการในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นสาระที่บ่งบอกเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไข ซึ่งมีแนวทางจะต้องมีรูปธรรมในการปฏิบัติที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย

๔. ความรับผิดชอบ

๑) อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ มีหน้าที่ สื่อสารข้อมูลเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ และให้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการดำเนินงานภาพรวมของประเทศสู่สาธารณชน

๒) ผู้อำนวยการกองสุศึกษา จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตือนภัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ นำเสนออธิบดีเพื่อสื่อสารเตือนภัยสู่สาธารณชน

๓) หัวหน้ากลุ่มสื่อสารสุขภาพ มีหน้าที่ จัดทำแผนการสื่อสาร และสร้างเนื้อหาหลักของสารการเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการมุ่งประเด็นสื่อสารสู่สาธารณชน

๔) เจ้าหน้าที่กลุ่มสื่อสารสุขภาพ มีหน้าที่ เตรียมการด้านข้อมูล ออกแบบเนื้อหา และปรับปรุงข้อมูลให้เหมาะสมกับช่องทางและเนื้อหา จากผลสำรวจ วิเคราะห์ ข้อมูลผลเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

๕) กองสุศึกษา มีหน้าที่..สื่อสารเตือนภัยและเผยแพร่ข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการปฏิบัติงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	เรื่อง กระบวนการ “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”	
	เอกสารเลขที่ SP - HSS-Hed-M-04	แก้ไขครั้งที่...๑.. ฉบับที่ ๐๑
	วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	หน้า ๖ ของ ๖

๕. คำจำกัดความ

การสื่อสารเพื่อการเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง สารสำคัญที่บ่งบอกถึงอันตรายหรือแนวโน้มของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ การเตือนภัยดังกล่าวอาจกระทำโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสื่อสารสุขภาพ โดยการส่งข้อมูล ข่าวสาร ที่ผ่านการวิเคราะห์หรือตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ส่งถึงประชาชนทั่วไปที่ตลอดจนผู้หน้าที่บรรเทาผลกระทบทางด้านสุขภาพโดยตรง

เนื้อหาสาระในการเตือนภัยจะบ่งบอกถึงสถานการณ์ของพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา ตลอดจนการทำนายแนวโน้มของปัญหาพฤติกรรมที่นำไปสู่โรคในอนาคตได้ ควบคู่กับสารสำคัญที่บ่งบอกถึงมาตรการในการปฏิบัติเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงจากการมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องจากผู้บริหารของหน่วยงานรับผิดชอบที่จะสื่อสารเชิงนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่จะได้รับผลกระทบ

๖. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ๑) จัดทำระบบข้อมูลสถานการณ์ด้านพฤติกรรมสุขภาพ โดยใช้ข้อมูลจากผลการเฝ้าระวังพฤติกรรม
- ๒) วิเคราะห์
  - ๒.๑ พฤติกรรมเสี่ยงและประเด็นสำคัญ
  - ๒.๒ วิเคราะห์สื่อที่มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด และสอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นสำคัญ
  - ๒.๓ ออกแบบและสร้างสรรค์เนื้อหาตามประเด็นสำคัญ
- ๓) จัดทำแผนการสื่อสาร โดยคำนึงถึงสถานการณ์ และความเหมาะสมของเนื้อหาข้อมูล
- ๔) สื่อสารข้อมูลเพื่อเตือนภัยแก่ประชาชน
- ๕) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แก่ผู้บริหารเพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาในระดับต่างๆ
- ๖) ติดตามประเมินผลการรับรู้ของประชาชน

๗. กฎหมาย มาตรฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ๗.๑ กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
  - ๗.๑.๑ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕(๑)
  - ๗.๑.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๕๓
  - ๗.๑.๓ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ ๒๕๔๐
- ๗.๒ เอกสารอ้างอิงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - ๗.๒.๑ ร่างแผนยุทธศาสตร์การคุ้มครองผู้บริโภคด้านข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพ
  - ๗.๒.๒ การจัดการสื่อสารเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ตอบสนองกับสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าอย่างเหมาะสม

คู่มือการปฏิบัติงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	เรื่อง กระบวนการงาน “สื่อสารเตือนภัยพฤติกรรมสุขภาพ”	
	เอกสารเลขที่ SP - HSS-Hed-M-04	แก้ไขครั้งที่..๑.. ฉบับที่ ๐๑
	วันที่บังคับใช้ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	หน้า ๗ ของ ๖

๘. การจัดเก็บและเข้าถึงเอกสาร

๘.๑ การจัดเก็บ

ชื่อเอกสาร	รหัสเอกสาร	สถานที่เก็บ	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา
๑. ร่างแผนยุทธศาสตร์ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพ	-	ห้องสมุด กองสุขศึกษา ชั้น ๙	กลุ่มสื่อสารสุขภาพ	๒๕๕๘ ถึง ปัจจุบัน
๒. การจัดการสื่อสารเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ	-	ห้องสมุด กองสุขศึกษา ชั้น ๙	กลุ่มสื่อสารสุขภาพ	๒๕๕๘ ถึง ปัจจุบัน
๓. ผลการเฝ้าระวังข้อมูล ข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพทางสื่อสารมวลชน ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘		ตู้เก็บเอกสาร ชั้น ๔	กลุ่มสื่อสารสุขภาพ	๒๕๕๗- ๒๕๕๘
๔. ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ ปี ๒๕๕๗และ๒๕๕๘		ตู้เก็บเอกสารชั้น ๔	กลุ่มสื่อสารสุขภาพ	๒๕๕๗- ๒๕๕๘
๕. ได้ขอเสนอเชิงนโยบายในการสื่อสารเตือนภัยด้านพฤติกรรมสุขภาพระดับประเทศ			กลุ่มสื่อสารสุขภาพ	๒๕๖๐

๘.๒ ผู้มีสิทธิเข้าถึง

เอกสารเลขที่ ๑ - ๕ เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงเอกสารได้โดยไม่จำกัดสิทธิ์

๙. ระบบการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัด

๙.๑.๑ เชิงปริมาณ

สื่อและช่องทางในการเผยแพร่

๙.๑.๒ เชิงคุณภาพ

ผลประเมินการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่เผยแพร่

๙.๒ เกณฑ์การวัด

๙.๒.๑ เชิงปริมาณ

จำนวนสื่อและช่องทางที่เผยแพร่

๙.๒.๒ เชิงคุณภาพ

ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่เผยแพร่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

๙.๓ กลวิธีในการติดตามประเมินผล

๙.๓.๑. กลวิธีเข้าถึงตัวชี้วัด จากผลการรายงาน

เอกสารฉบับนี้เป็นสมบัติของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ห้ามนำไปใช้ภายนอก หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต